Pametna sela u svjetlu

Dugoročne vizije za ruralna područja

Duga Resa, 13.–15. lipnja 2024.

Bojana Markotić Krstinić, glavni tajnik LMH

EU potpora ruralnom razvoju

- **Predsjednica Komisije Ursula von der Leyen** izrazila je da je **ruralni razvoj prioritet** (ulaganje u širokopojasna i visokotehnološka rješenja i usluge).
- **Povjerenica Dubravka Šuica,** potpredsjednica Europske komisije pripremila je **Dugoročnu viziju za ruralna područja EU.**
- **Cilj da Europa postane zelena, digitalna i otporna ne može se postići bez zelenih, digitalnih i otpornih europskih ruralnih područja!**

Dugoročna vizija za ruralna područja EU (2021.)

(Long-term vision for rural areas EU, acr. LTVRA)

za jača, povezana, otpornija, prosperitetnija ruralna područja EU

- Njom se nastoji odgovoriti na izazove i brige iskorištavanjem **novih mogućnosti koje proizlaze iz zelene i digitalne tranzicije Unije** **i oslanjajući se na stečena iskustva iz pandemije bolesti COVID-19** te utvđuje sredstava s pomoću kojih je moguće poboljšati kvalitetu života u ruralnim područjima, postići uravnotežen teritorijalni razvoj i stimulirati gospodarski rast.
- U okviru vizije najvažnije sastavnice:
  - **Ruralni pakt** koji službeno povezuje aktere na razini EU-a, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini u cilju podupiranja zajedničkih ciljeva vizije, poticanja gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije i odgovora na zajedničke težnje ruralnih zajednica.
  - **EU-ov Akcijski plan za ruralna područja** za poticanje održivog, kohezivnog i integriranog ruralnog razvoja. Za potporu provedbi akcijskog plana od posebne važnosti bit će zajednička poljoprivredna politika (ZPP) i kohezijska politika, koje će biti popraćene čitavim nizom politika iz drugih područja, i zahvaljujući svima njima zajedno ova će se vizija pretvoriti u stvarnost.

Dugoročna vizija za ruralna područja EU-a i njezini ciljevi

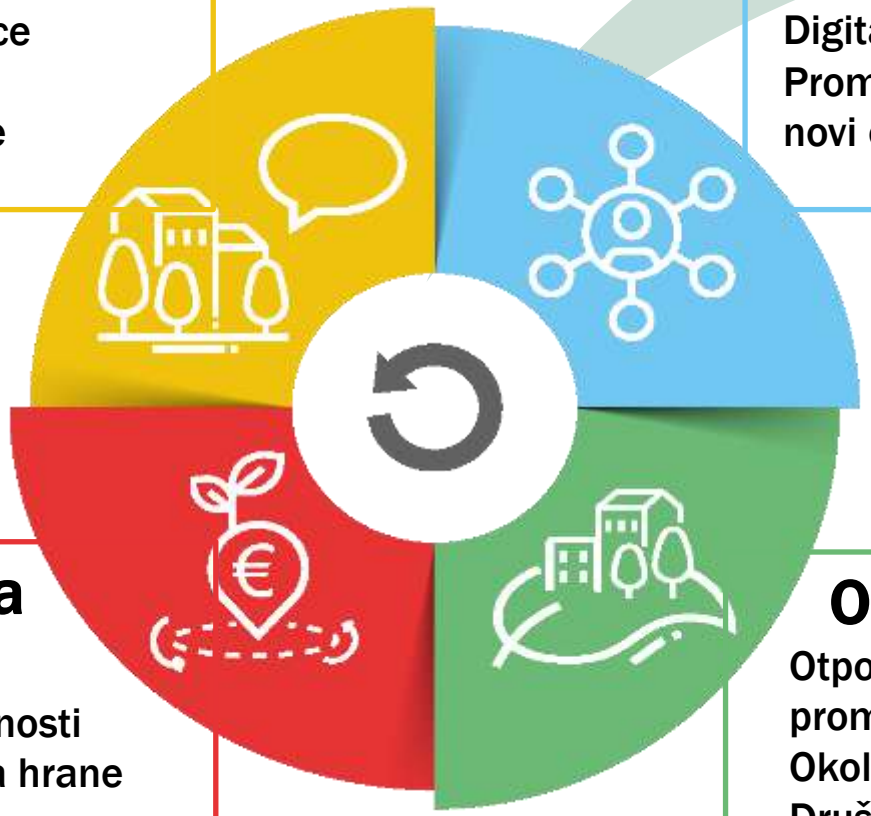
Izvor: Europska komisija

Jača

Osnažene zajednice
Pristup uslugama
Socijalne inovacije

Povezana

Digitalna povezivost
Prometna povezanost i novi oblici mobilnosti

Prosperitetna

Diversifikacija ekonomskih djelatnosti
Održiva proizvodnja hrane

Otporna

Otpornost na klimatske promjene
Okolišna otpornost
Društvena otpornost

Zajednički ciljevi do 2040.

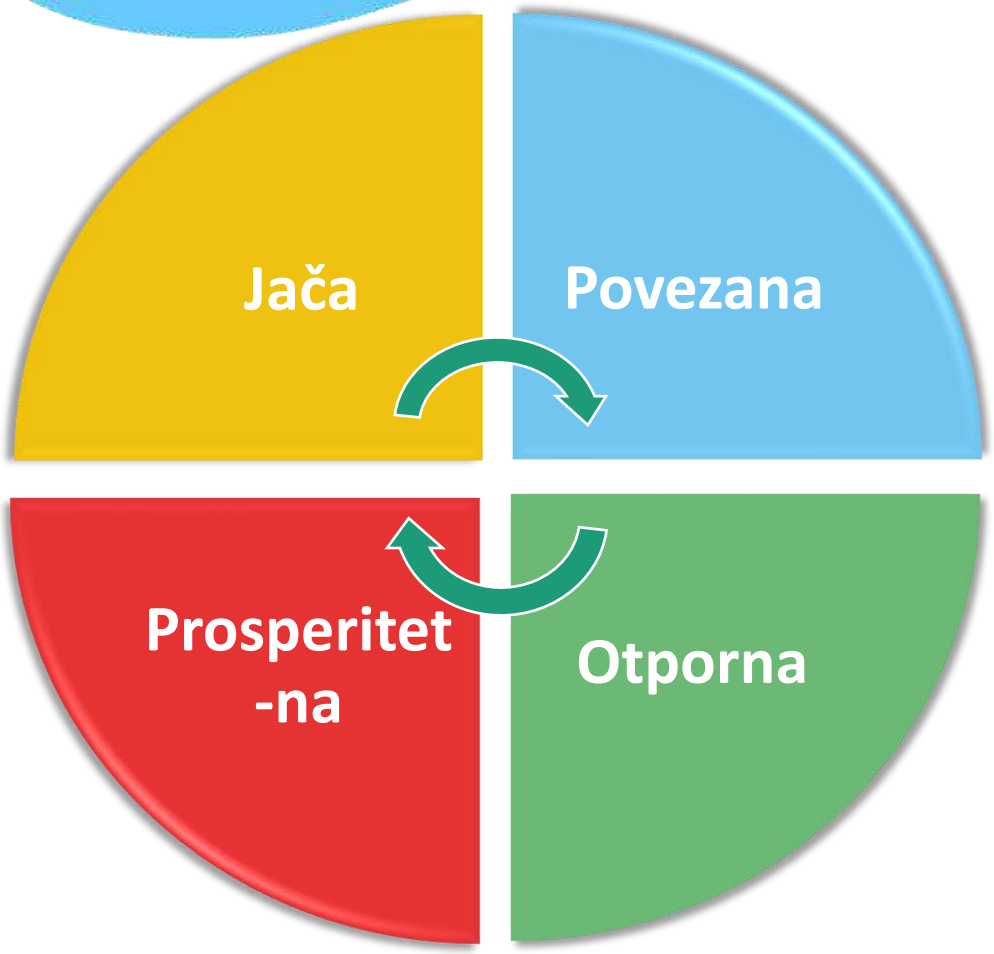
Akcijski plan za ruralna područja EU
+
Ruralni pakt

EU Politike

Akcijski plan za ruralna područja

24 tematske aktivnosti

9 vodećih inicijativa + 15 aktivnosti

- ✓ **Platforma za revitalizaciju ruralnih područja**
- ✓ **Istraživanje i inovacije** za ruralne zajednice
- ✓ Primjeri dobre prakse za **održivu multimodalnu mobilnost** u ruralnim područjima
- ✓ **Digitalna budućnost ruralnih područja**
- ✓ Potpora ruralnim općinama u **energetskoj tranziciji** i borbi protiv **klimatskih promjena**
- ✓ Mjera u području **klime: tresetišta za sekvestraciju ugljika** u poljoprivredi
- ✓ Misija EU-a za **zdravlje tla i hranu**
- ✓ **Socijalna otpornost** i **žene** u ruralnim područjima
- ✓ **Poduzetništvo** i **socijalna ekonomija** u ruralnim područjima

Koordinacija među odjelima

Akcijski plan za RP: 24 tematske aktivnosti

Projekti, umrežavanje i tehnička pomoć JLS-ovima

- **Platforma za ruralnu revitalizaciju**

- **Istraživanja i inovacije za ruralne zajednice**
  - **60 mult-sekt. istraživačkih projekata - Obzor** EU
  - Startup village Forum
    Povezuje ruralne startup-e

- **Umrežavanje za LEADER** (EU ZPP mreža)
- **150 JLS pružena potpora za Pametna sela** (SmartRural 21 & 27)

- **Studija o namjeni zemljišta za održivu poljoprivredu -** preporuke za lokalno planiranje i zoniranje.

- **Mladi:** Više ruralnih mladih u **ERASMUS-u**

- **Umrežavanje za mobilnost u rural. zajednicama - SMARTA-NET**

- Planovi urbane mobilnosti se ažuriraju s većim **fokusom na ruralno - urbane veze**

- **Ruralna Digitalna budućnost**
  - **€23.5 milijarde** uloženo u **povezanost područja sa tržišnim problemima**
  - Pilot projekt o **digitalnom obrazovanju** u **udaljenim područjima** "Učenje iz esktrema"
  - Širokopojasna mreža ureda za kompetenciju koja djeluje za poboljšanu povezanost u područjima s tržišnim problemima
  - **Jačanje kompetencija/savjetovanje za širopojasne mreže**

- **Savjetodavno središte ruralnih energetskih zajednica** (RECAH)
  - **27 JLS** primilo **tehničku pomoć**
  - **Vodič** za sve

- **Certficiranje uklanjanja uglika**

- **EU misija:** Dogovor o tlu za Europu - 300 mil Eur za istraživanje i inovacje na lokalnoj/regionalnoj razini

- **Društvena otpornost i Žene u ruralnim područjima**
  - Jačanje svijesti o brizi u rur. podr. (Europska strategija o brizi 2022)

- **Poduzetništvo i društveno poduzetništvo**
  - 4 projekta za/u ruralnim područjima:
    - Okvir za društveno poduzetništvo
    - Dobre prakse
    - Regionalne inicijative za DP

- **Edukacije za mlade**
  - Namjenski sadržaj za ruralne škole pod obrazovnom platformom i online zajednica učitelja

- Priručnik za skupine proizvođača u oznakama zemljopisnog podrijetla

- Umrežavanje JLS u kojima dominiraju šume

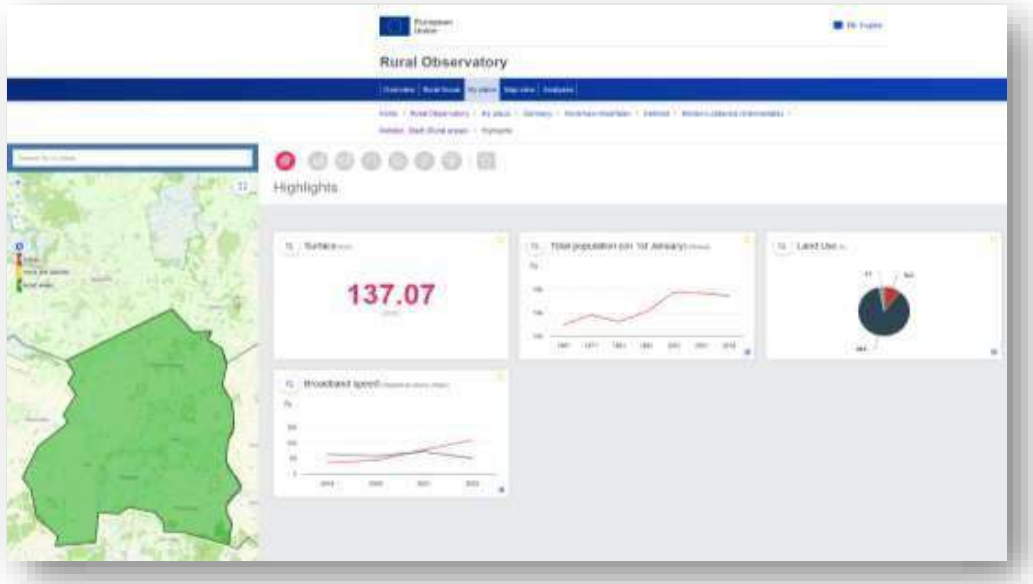
#RuralVisionEU

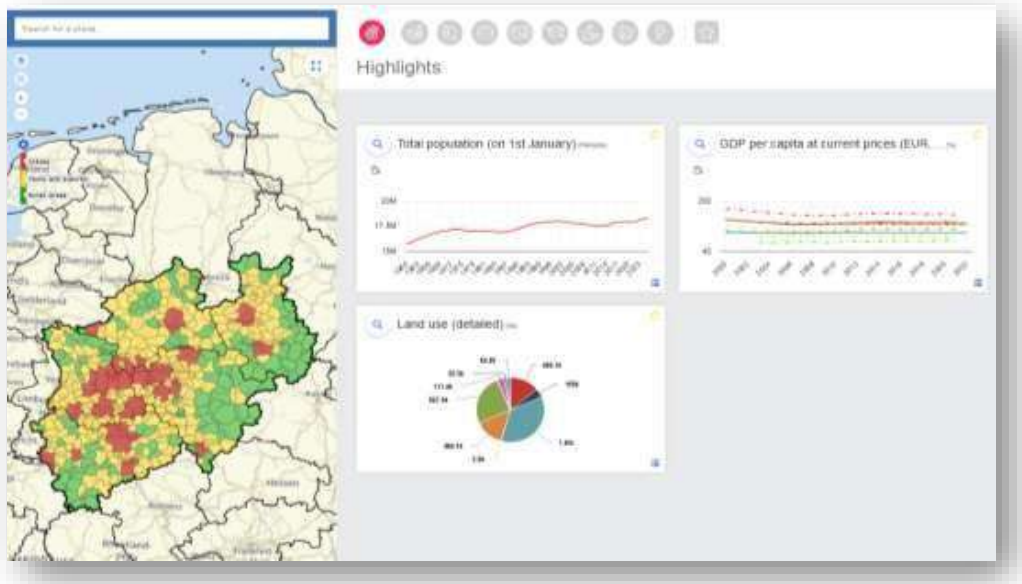
More on the action plan on the rural vision website

European Commission

Akcijski plan za ruralna područja: 6 horizontalnih aktivnosti

Poboljšanje pristupa i dostupnosti većem broju detaljnih podataka

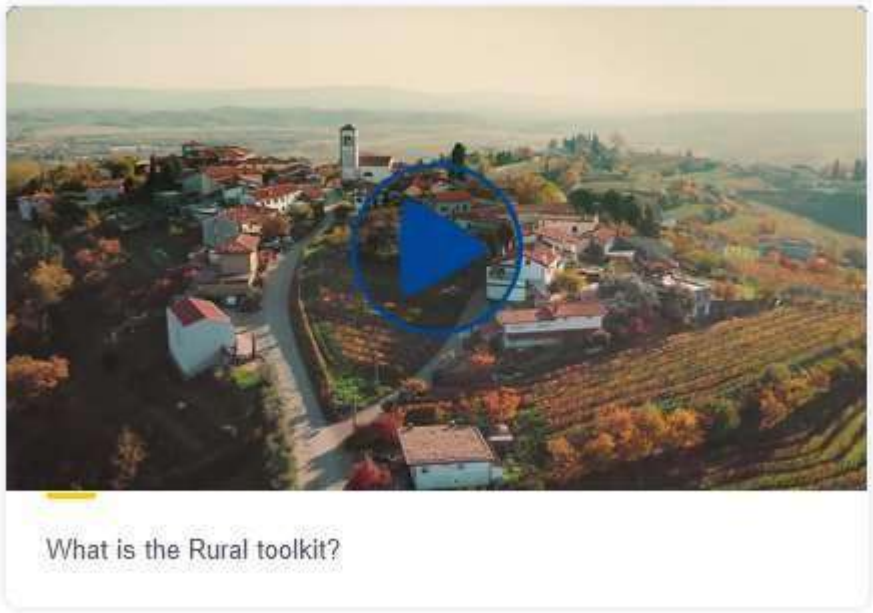

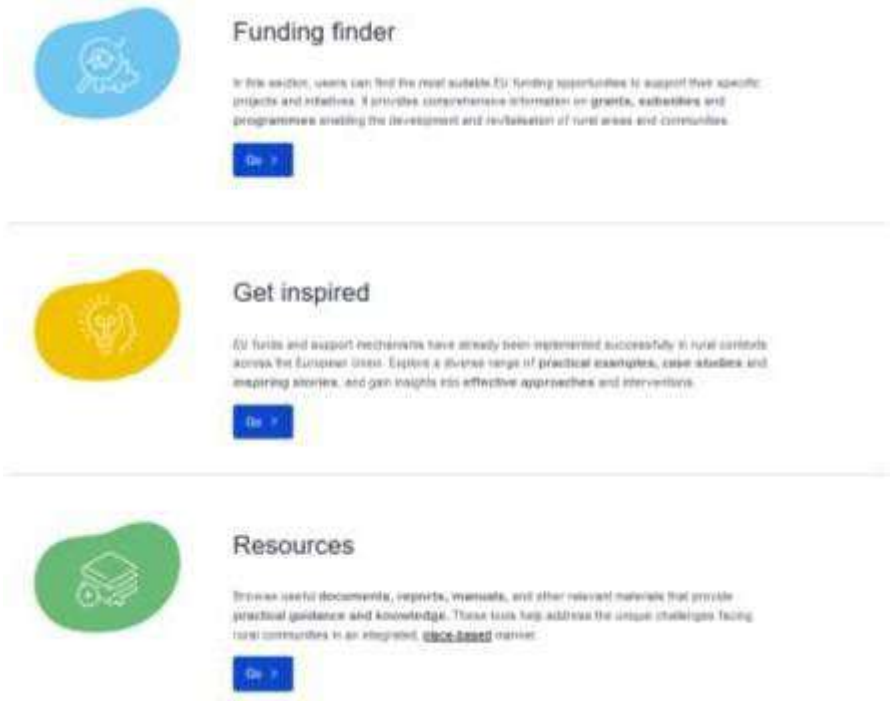
- **Europski** [ruralni opservatorij (European rural observatory)]
  - Pristup podacima o vašem području/JLS («moje mjesto»)
  - Usporedite ga s pokazateljima na regionalnoj ili nacionalnoj razini ili drugim lokalnim područjima

European Commission

Akcijski plan za ruralna područja: 6 horizontalnih aktivnosti

Vodič za dionike kroz labirint izvora financiranja

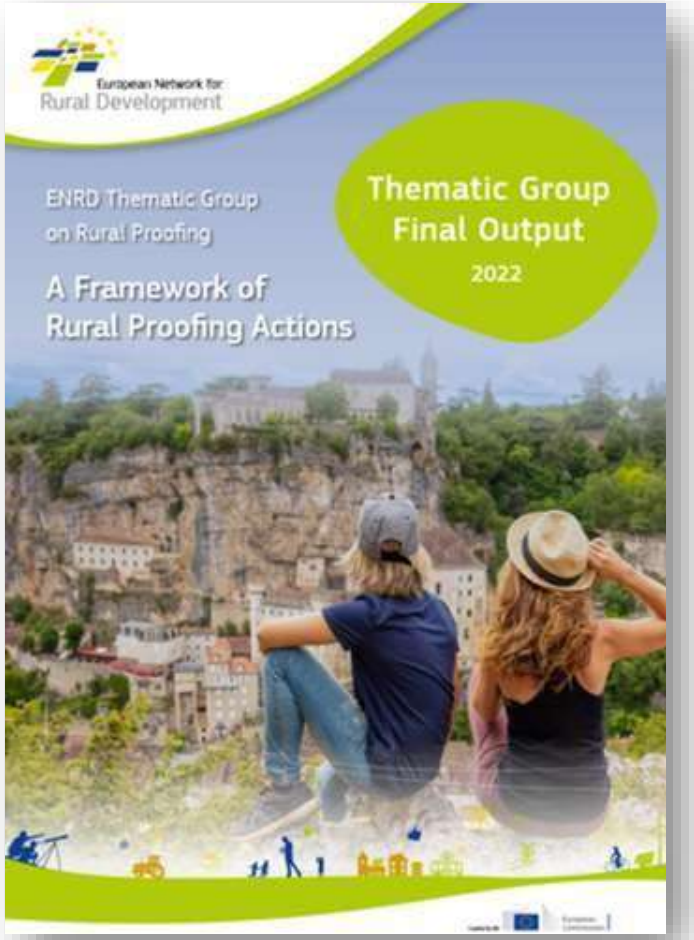

- [Alat za financiranje razvoja ruralnh područja (Rural toolkit on EU funds)]():
  - Pronađite **fond koji najbolje odgovara onome tko ste i što želite raditi i** dobijte kontakte/informacije
  - **Pronađite inspiraciju** kako se ovi **izvori financiranja** mogu koristiti ili kako su ih drugi koristili

Akcijski plan za ruralna područja: 6 horizontalnih aktivnosti

Pomaganje različitim razinama upravljanja u ruralnim područjima za dokazivanje učinaka njihovih politika

- EU razina (EU level):
  - **Ruralna provjera (rural proofing) uključena u zakonodavne procese EU-a (Bolja regulativa)**
- Okvir za ruralnu provjeru (Framework on rural proofing) **na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini:**
  - **Osnovne aktivnosti**
  - **Dugoročna potpora**

European Commission

Ruralni pakt – prostor za suradnju

Ciljevi

Jačanje glasa ruralnih područja i njihovo uključivanje u političke programe — **Politike**

Strukturiranje i omogućavanje umrežavanja, suradnja & zajedničko učenje — **Kapaciteti**

Poticanje, obvezivanje i praćenje djelovanja za viziju — **Akcije**

Što je Ruralni pakt?

Ruralni pakt je formalni prostor i okvir za poticanje suradnje između nacionalnih, regionalnih, lokalnih vlasti, organizacija civilnog društva, poduzeća, akademske zajednice i građana kako bi djelovali prema ostvarenju zajedničkih ciljeva vizije za ruralna područja.

#RuralPact

Ruralni pakt
Svi elementi operativni

+ 2460
Članova Ruralnog pakta do travnja 2024

+120
Posvećenih djelovanju

Kreiran Ured za potporu RP - LmH kontakt točka za RH
(prosinac 2022.)

Koordinacijska grupa RP

Kreirana koordinacijska grupa RP
(lipanj 2023.)

Pokrenuta platforma zajednice RP
(lipanj 2023.)

#RuralVisionEU

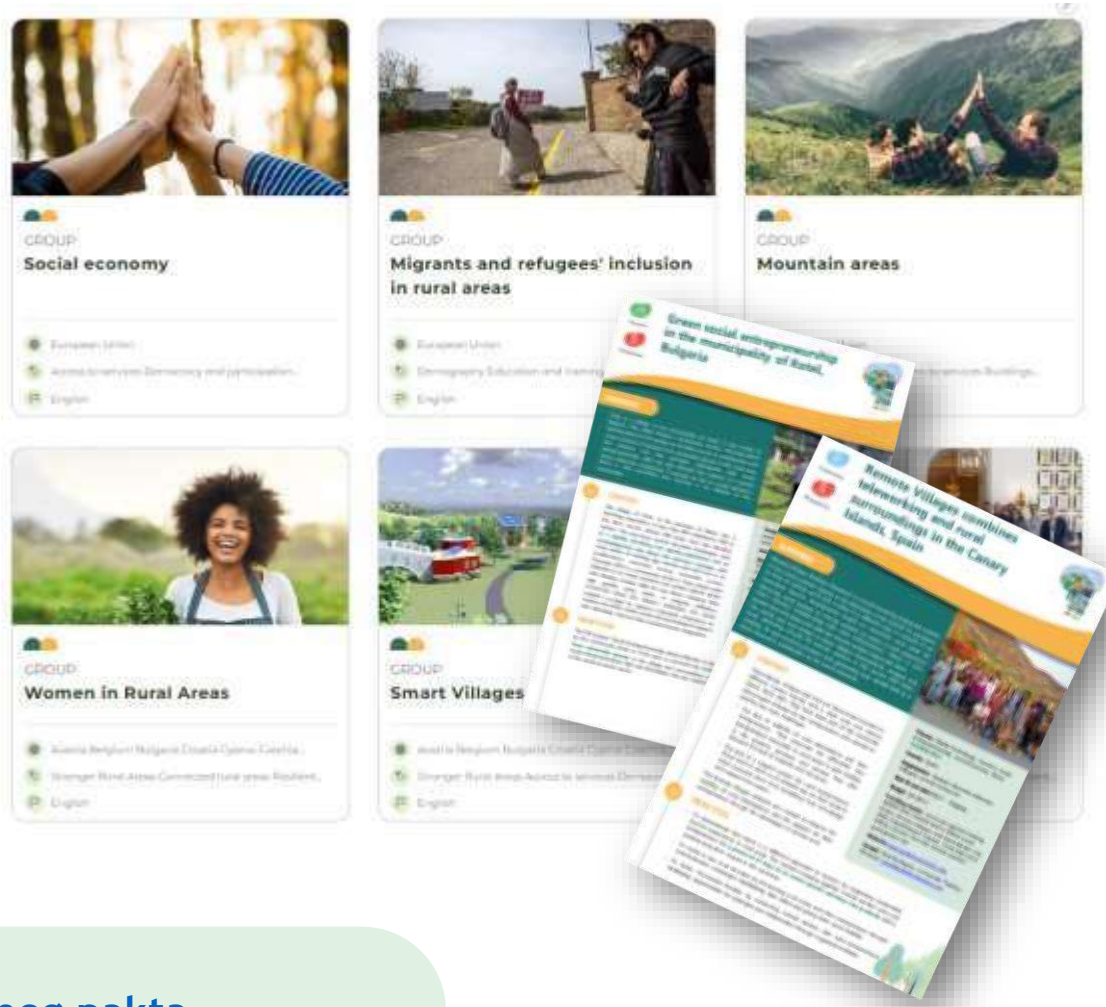
European Commission

Platforma zajednice Ruralnog pakta

Rastuća online ruralna zajednica s fokusom na ruralnu revitalizaciju

Što je tu za vas?

- Povežite se s kolegama
- Pridružite se **tematskim grupama zajednice**
- Budite inspirirani primjerima **dobre prakse**
- Primite pozive i sudjelujte u **događanjima**
- Budite informirani - **publikacije**, **novosti**
- **Posvetite se djelovanju za ruralna područja**
- Primajte mjesečne **novosti**

Postanite član platforme Ruralnog pakta

#RuralPact

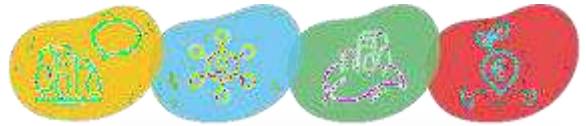
Funded by the European Union

Report on the implementation of the long- term vision for EU's rural areas

1. **New evidence under the four action areas**
2. **Looking back at 30 months of implementation**
    1. How do **EU policies contribute to rural areas?**
    2. Where are we with the **implementation of the EU rural action plan?**
    3. The **launch** and development of the **rural pact**
3. **Looking forward**
    4. **Consolidating** achievements and implementing the **EU rural action plan**
    5. **Consolidating the rural pact**
    6. **Reflecting on how to enhance support for rural areas** in the future
4. **Conclusions and next steps**

Report from the EC

(March 2024)

Staff working documents: '[Taking stock of rural action plan implementation]' & '[Reviewed EU rural action plan]'

#RuralVisionEU

European Commission

Koncept „Pametnih” sela

- Poslovi
- Digitalizacija
- Izazovi
- Sela
- Ljudi
- Osnovne usluge
- Društvo
- Mogućnosti
- Suradnja i partnerstvo
- Vizija

Razvoj ruralnih zajednica - „bottom-up”

LEADER
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

1991

LEADER + CLLD
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj + Europski socijalni fond + Europski fond za regionalni razvoj + Europski fond za pomorstvo i ribarstvo

2014

PAMETNA SELA

2017

Vizija ruralnih područja do 2040. godine

2021

od 2023

LEADER + CLLD + ITI
PAMETNA SELA

Temelji EU politike razvoja ruralnih područja i koncepta Pametnih sela

- Deklaracija iz Corka „Živo selo” (1996.)
- Analiza provedbe i budućnost politike ruralnog razvoja, Salzburg (2003.)
- **Deklaracija iz Corka 2.0** (2016.) „Bolji život u ruralnim područjima” kojom je predstavljena nova europska vizija za budućnost ruralnih područja
- **Akcijski plan EU za pametna sela (2017.):** *Temelj pametnih sela je uključivanje stanovništva u utvrđivanje projekata i ciljeva te osmišljavanje lokalnog razvoja.* Akcijskim planom **koncept Pametnih sela uveden je u europsku politiku.**
- Komunikacija EU „Budućnost hrane i poljoprivrede” (2017.): *Taj novi koncept, koji se trenutačno razvija u okviru niza inicijativa i pilot-projekata, pomoći će lokalnim zajednicama da na jasan i sveobuhvatan način riješe probleme nedostatne povezanosti na širokopojasne mreže, mogućnosti zapošljavanja i pružanja usluga. Komisija se zalaže za jačanje potpore ruralnim zajednicama i lokalnim vlastima koje žele razviti pametna sela, i to pomoću izgradnje kapaciteta, ulaganja, potpore inovacijama, umrežavanja i pružanja inovativnih alata za financiranje za poboljšanje vještina, usluga i infrastrukture.*

Akcijski plan EU za pametna sela (2017.)

- Prema Akcijskom planu, **pametna sela određena su kao ruralna područja / zajednice koje se temelje na postojećim snagama, dostupnim sredstvima i razvoju novih mogućnosti, odnosno područja / zajednice gdje se tradicionalne i nove mreže i usluge poboljšavaju digitalnim i telekomunikacijskim tehnologijama, inovacijama te boljom upotrebom znanja.**
- Iz toga proizlazi kako su **osnovne karakteristike svakog pametnog sela** sljedeće:
  - zamjena tradicionalnih mreža i usluga digitalnim,
  - bolja upotreba znanja u korist građana i poduzeća,
  - bolja kvaliteta života i veći životni standard,
  - bolja iskorištenost dostupnih resursa,
  - nove mogućnosti za životnu sredinu.
- Osim toga, pametna sela **karakteriziraju** i ulaganja u infrastrukturu, razvoj poslovanja, dobro upravljanje, jačanje ljudskog kapitala i izgradnju dodatnih kapaciteta i zajednice

Bledska deklaracija za pametniju budućnost ruralnih područja (2018.)

- glavna poruka je bila - kako **razvoj digitalne ekonomije u ruralnim područjima ima potencijal poboljšati život građana,** a time utjecati i na rješavanje gorućih problema ruralnih područja poput depopulacije.
- pametna sela uskoro će s jedne strane **nuditi alate za jačanje sposobnosti lokalnog stanovništva,** a s druge **objedinjavati važne značajke** poput: precizne poljoprivrede,
  - digitalnih platformi koje nude sve važne usluge (npr. e-učenje i e-uprava),
  - kružne ekonomije,
  - zajedničke ekonomije za skupa tehnička rješenja i opremu,
  - bio-baziranog gospodarstva,
  - obnovljivih izvora energije, seoskog turizma te
  - socijalnih inovacija u pružanju usluga i poduzetništvu.
- Deklaracijom se napominje kako je **potrebno ulagati u ruralne zajednice,** poticati **sinergiju i investicije,** boriti se **protiv siromaštva** te poticati **socijalnu uključivost** stvaranjem **novih radnih mjesta** u područjima vezanima uz **tehnologiju, mobilnost, turizam i poljoprivredu.**

Programsko razdoblje 2021.-2027.
Uredba o Zajedničkim pravilima (CPR) za ESIF, 2021/1060

Uvodne odredbe, (30)

- *Kako bi se ojačao integrirani pristup teritorijalnom razvoju, ulaganja u obliku teritorijalnih alata kao što su integrirana teritorijalna ulaganja, lokalni razvoj pod vodstvom zajednice, koji se u okviru Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) naziva „**LEADER**”, **ili bilo koji drugi teritorijalni alat kojim se podupiru inicijative koje su osmislile države članice**, trebala bi se **temeljiti na teritorijalnim i lokalnim razvojnim strategijama**. Isto bi se trebalo primjenjivati na povezane inicijative kao što je projekt pametnih sela. (**The same should apply to related initiatives such as the Smart Villages**.) Za potrebe integriranih teritorijalnih ulaganja i teritorijalnih alata koje su osmislile države članice potrebno je utvrditi minimalne zahtjeve za sadržaj teritorijalnih strategija……*

- Cilj politike 5: Europa bliža građanima poticanjem održivog i integriranog razvoja svih vrsta područja i lokalnih inicijativa.
- Instrumenti politike CP 5: Integrirani teritorijalni razvoj i alati: Čl. 28.- 34.

No zašto, uz sve..još Pametna sela, ruralna agenda i dugoročna vizija….

Zato što je ruralnim područjima potrebna je cjelovita vizija kako bi se odgovorilo na izazove:

- demografske promjene
- digitalni jaz (povezanost, digitalna rješenja, digitalne vještine)
- niske razine prihoda
- ograničen pristup uslugama
- klimatske promjene
- utjecaj COVID – 19 krize

Akcijski plan za ruralna područja EU:

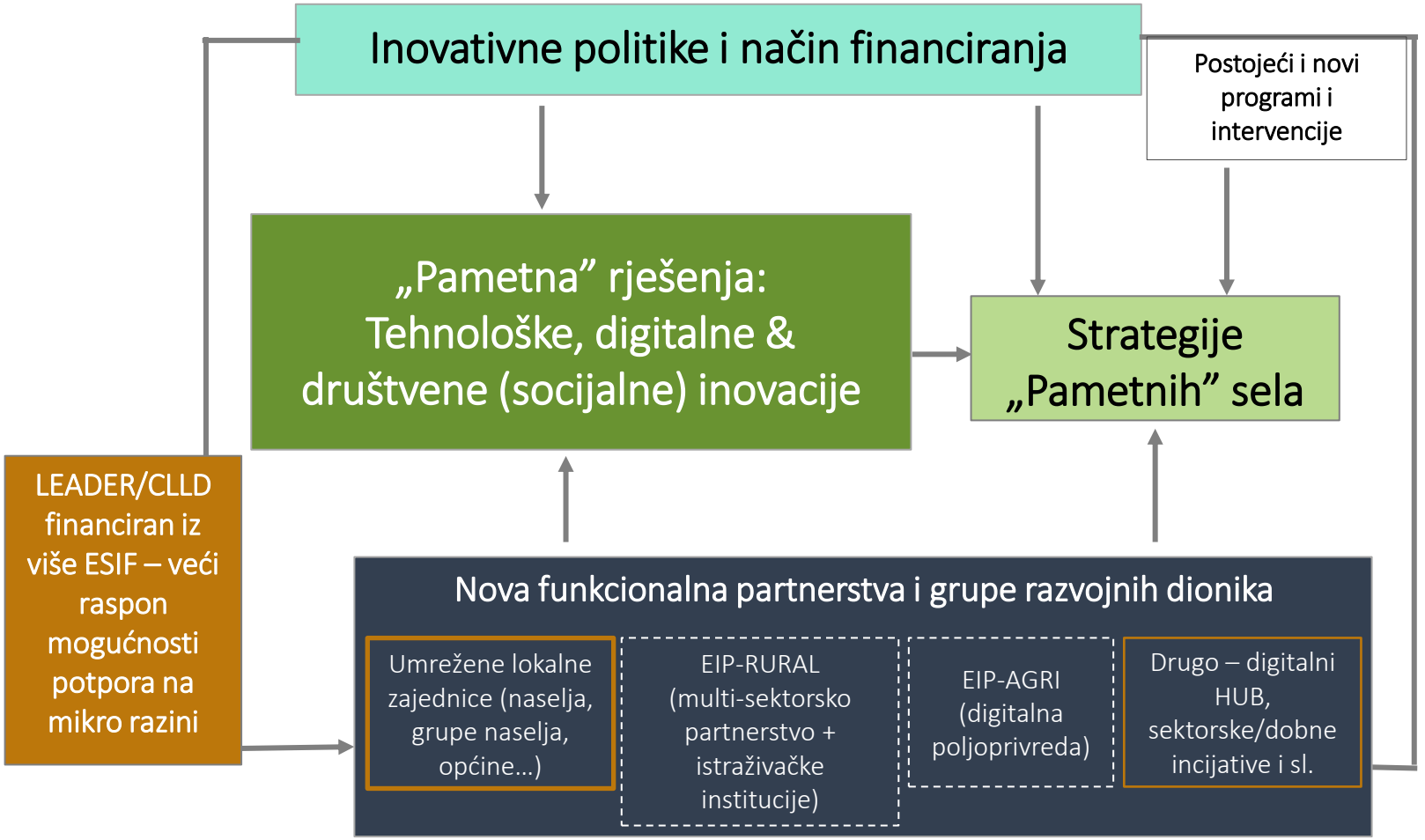

Pametna sela izazovi/rješenja

- Pametna sela za pametna, atraktivna i moderna ruralna područja sa:
  - Stabilna populacija (mladi ljudi koji odlučuju živjeti u ruralnim područjima),
  - Kvaliteta života i usluga usporediva s urbanim područjima,
  - Mogućnosti za poslovanje i nova radna mjesta visoke vrijednosti,
  - Moderna infrastruktura (promet, okoliš, energija, škole, zdravstvene i socijalne službe, trgovine, pošte, banke...)
  - Moderne širokopojasne veze, koje su temeljni stup digitalizacije (5G, optika),
  - Otporan, zelen i digitalan.

„Pametna” sela inovacija su u pristupu uslugama …

*Iako nema ograničenja broja stanovnika lokalnih zajednica za obuhvat strategije…. **što je SELO** ….definirati jasne potrebe i tipologiju!*

„Pametna sela” u razvoju pristupa uslugama…?

- „Pametna sela” su zajednice u **ruralnim područjima** koje razvijaju „pametna” rješenja za suočavanje s izazovima u svom, lokalnom, kontekstu
- Ideje i rješenja strateški grade na **postojećim snagama i mogućnostima** – za uključivanje svog teritorija u nove procese održivog razvoja (…mladi - nove tehnologije – sprječavanje „odljeva mozgova” [*brain drain*])
- Za razvoj i provedbu svojih strategija oslanjaju se na **participativni pristup**…(….ključna uloga LEADER/CLLD-a) s
  - ✓isključivim **fokusom (koncentracijom) na inovacije** i rješenja koja nude **digitalne tehnologije**
  - ✓i u **suradnji/savezništvu** s drugim zajednicama i dionicima u ruralnim i urbanim područjima (**ruralno-urbane veze**)

Izazovi primjene koncepta u razvoju društvenih usluga – *„začarani krug”*

Trendovi u EU jednaki su onima u RH:

- Mala **privatna poduzeća se zatvaraju** dok **veća poduzeća zatvaraju pogone u lokalnim zajednicama** (npr. banke, pošte i sl.) - iako su uslužne djelatnosti najbrže rastući sektor u modernom društvu
- **Prihodi i proračuni lokalnih zajednica** (općina i malih gradova) **smanjuju se** kao rezultat depopulacije, posebno odlaska radno-aktivnog stanovništva (mlađa populacija) - **rastu troškovi po stanovniku** (posebno infrastrukture) - što uzrokuje **veći pritisak na produktivnost i učinkovitost javnih usluga**.....dok njihova kvaliteta, u stvarnosti, opada
- **Privatizacija javnih usluga** (zdravstvo, stanovanje, društvene aktivnosti...) posebna je prijetnja stanovnicima udaljenih naselja – privatni pružatelji usluga popunjavaju „praznine” – **troškovi života rastu**
- **Dob stanovnika** ruralnih područja, slaba **digitalna infrastruktura** i nedostatna **informatička pismenost** stvaraju...

POTREBU ZA ALTERNATIVNIM SREDSTVIMA/RJEŠENJIMA ZA PRUŽANJE KVALITETNIH USLUGA – koncept „Pametnih” sela

Digitalizacija usluga – situacija u kojoj svi dobivaju

- Potrebe korisnika javnih usluga zadovoljavaju se na visokokvalitetan i vremenski-troškovno učinkovit način
- Troškovi i modeli pružanja usluga održavaju se na razinama kojima lokalna zajednica može upravljati (samostalno ili u partnerstvu sa stručnjacima)
- Otvaraju se nove tržišne mogućnosti za digitalno omogućene proizvode i usluge, smanjuje se osjećaj izolacije stanovnika, optimizam dovodi do novih rješenja za održiv ekonomski razvoj

No….uspjeh jačanja pružanja digitalnih usluga ovisi o brojnim čimbenicima – digitalne vještine, organizacijske promjene, motivacija judi na razumijevanje širih ciljeva, inovacije u uslugama, lakoća korištenja, infrastruktura i oprema koja omogućuje razvoj i korištenje digitalnih usluga……

Pametna sela – moguća rješenja

- **Poljoprivreda**: kratki lanci opskrbe hranom - povezivanje potrošača i proizvođača, precizna poljoprivreda, satelitsko otkrivanje, automatizacija (napredni senzori, pametno upravljanje resursima, roboti, dronovi)...
- **Mobilnost**: dijeljenje vožnje, dijeljenje vozila, usluge vožnje za starije osobe, električna vozila (osobna, bicikli), mreže e-bicikala…
- **Ekonomija**: SMS u ruralnim područjima, bio bazirana ekonomija, digitalne platforme za lokalne proizvođače i tvrtke, podijeljena ekonomija,...
- **Energija**: decentralizirana energija, energetske zadruge, pametne mreže, kućne baterije, obnovljivi izvori energije...
- **Turizam**: digitalne platforme za rezervacije, turističke kartice, distribuirani hoteli…
- **Društveni aspekti**: nove prilike za posao, rješenja za dugoročnu skrb, e-učenje...
- **Zdravlje**: telemedicina, tjelesni senzori...
- **Okoliš**: smanjenje korištenja resursa, smanjenje emisija...

Novi oblici isporuke usluga putem „Pametnih” sela mogu biti:

1. Integrirana isporuka usluga, uključujući:
   - Lociranje nekoliko usluga u jednu zgradu ili prostor
   - Suradnja između pružatelja usluga u smislu informacija, administracije, edukacije i sl.
   - Suradnja između profesionalnih timova u pružanju zajedničkih usluga; suradnja između javnih, gospodarskih i civilnih organizacija te, posebno, rješenja utemeljena u zajednici.
2. Alternativni i fleksibilniji pristupi isporukama, uključujući:
   - Mobilne usluge – dovođenje usluge stanovnicima
   - Model Centra i podružnica (terena) - gdje se usluge redovito pružaju u središnjem mjestu, ali postoje terenske službe, niže razine, u udaljenim područjima
   - Nove i poboljšane usluge prilagođene lokalnim potrebama (kvaliteta, marketing, stvaranje potpuno novih pristupa uslugama)
3. Digitalna rješenja

Umjesto zaključka…zašto je razvoj inovativnih usluga putem koncepta „Pametnih” sela značajan?

- **Sam koncept**, kreiranje i implementacija intervencija u okviru **„Pametnih” sela na mikro - lokalnoj razini jest inovativna usluga**
- Obavljanje **ruralnih usluga** treba biti **osmišljeno tako da** odgovara značajkama i resursima različitih ruralnih područja – **uvažava mikro teritorijalno-sociološku diverzifikaciju**
- **Društveno poduzetništvo** izvor je kreativnosti
- **„Lokalno vlasništvo” nad uslugama** podrazumijeva ograničen krug trošenja, reinvestiranje u razvoj veza i usporava gubitak financijskih i ljudskih resursa
- **Povećani kapaciteti** mogu se preraspodijeliti na nova odnosno druga područja/teme
- **Društvene inovacije ključne** su za „društveni dogovor” između ruralnih zajednica, države i tržišta: **lokalne zajednice ne smiju biti pasivne**

Više o konceptu „Pametnih sela” na portalu ENRD-a:

https://enrd.ec.europa.eu/smart-and-competitive-rural-areas/smart-villages/smart-villages-portal_en

Što LEADER/CLLD donosi konceptu „Pametnih” sela

- Razmišljanje na mikro razini
- Potpora lokalnim stanovnicima za preuzimanje incijative
- Vizija budućnosti na operativan i mjerljiv način
- Kreiranje aktivnosti sukladno lokalnim mogućnostima
- Stvara održive poslovne modele
- Suradnja na različitima razinama i različitog obima
- Fleksibilne mogućnosti financiranja; „soft” potpora
- Jednostavan pristup znanjima i vještinama

Kako koncept „Pametnih” sela jača načela LEADER/CLLD-a

Načela LEADER/CLLD-a	„Pametna” sela
Pristup lokalnom teritorijalnom razvoju	Resursi pod-lokalnih područja; sela (naselja) ili grupe u seoskim zajednicama
Odozdo prema gore	Dodatna potpora omogućavanju incijativa zajednice i zajedničkim aktivnostima
Integrirani pristup	Jači mandat za razvoj lokalnih usluga + razvojnog okvira
Inovacije	Dodatna potpora društvenim inovacijama. Fleksibilnost u kreiranju intervencija za potporu strukturnim promjenama i prijelazu na digitalno društvo
Suradnja	Dodatna potpora suradnji između multi-sektorskih dionika unutar i izvan područja

Implementacija PS putem LEADER-a SP ZPP, u okviru LRS LAG-ova

Općenito, LRS LAG-ova su **integrirane strategije pod-regionalne odnosno lokalne razine** kojima se definiraju razvojne potrebe lokalnih dionika **do razine pojedinačnog sela** (na. kolokvijalni naziv, nema definicije) **odnosno naselja.**

U okviru LRS LAG-ova – ovisno o potrebama svakog subregionalnog područja - **koncept Pametnih sela može biti horizontalan cilj, poseban specifičan cilj, zasebna intervencija ili grupa intervencija** – no….potrebno je doprinijeti njegovoj primjeni

- LAG-ovi definiraju **koji projekti doprinose** konceptu Pametnih sela **minimalno na temelju slijedećih kriterija u selima/naseljima u kojima se planiraju provoditi – ujedno predstavljaju i Dodanu vrijednost LEADER-a:**
  - Inovativna i pametna rješenja u selima – osnovna svrha LEADER-a – potpora **inovacijama i inovativnim rješenjima**
  - Digitalizacija u poljoprivredi i društvenim aktivnostima – prioritet EU – **Digitalna tranzicija**
  - Doprinos okolišnim ciljevima i ublažavanju klimatskih promjena i klimatskim aspektima – prioritet EU – **Zeleni plan**

Ukupna primjena koncepta „Pametnih sela”, u sva tri elementa,

doprinosi ostvarenju Dugoročne vizije za ruralna područja EU do 2040. godine.

Idealan model – što želimo u budućnosti:
„Pametni” CLLD – putem društvenih inovacija

EPFRR + drugi ESIF + Nacionalni izvori = više-izvorski CLLD

LEADER donosi:

razvoj poslova i poduzeća u ruralnim područjima, društvenu inkluziju, migracije, društveno poduzetništvo, čist okoliš i opću dobrobit stanovništva

LEADER razvija „Pametna” sela

kroz integrirani „Pametni” CLLD – pomoću društvenih inovacija

Inovativni načini kombiniranja programa i fondova…više-izvorsko financiranje PS

Zahvaljujemo!

Kurilovac 1, 47280 Ozalj
047-731-400 (+112 kućni)
www.lmh.hr